УДК 351.87

Т. І. Созанський,
В. В. Луцик

ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Проаналізовано повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції в контексті чинного антикорупційного законодавства. Аргументовано необхідність проведення Національним агентством з питань запобігання корупції роз'яснювальної та методичної роботи з проблемних питань застосування актів законодавства стосовно етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Визначено категорії суб'єктів, з якими Національне агентство з питань запобігання корупції має проводити підготовку, перепідготовку й підвищення кваліфікації з питань, пов'язаних із запобіганням корупції.

Ключові слова: *корупція, Національне агентство з питань запобігання корупції, повноваження Національного агентства з питань запобігання корупції, електронні декларації.*

Постановка проблеми. У березні 2015 року Уряд офіційно створив Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), а у квітні 2016 року розпочався набір його персоналу. НАЗК офіційно розпочало свою діяльність у серпні 2016 року після відбору та призначення мінімальної кількості членів НАЗК і працівників апарату, виділення приміщення, прийняття необхідних підзаконних актів тощо.

Метою створення НАЗК була організація роботи із запобігання вчиненню корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, шляхом виявлення й усунення чинників, що дають змогу вчиняти корупційні правопорушення, проведення контролю за дотриманням антикорупційних правил політичними партіями, чиновниками та політиками, роботи з викривачами корупції тощо.

НАЗК в Україні створено як багатоцільову установу з метою реалізації комплексного підходу та зосередження в межах однієї установи всіх основних функцій щодо попередження і боротьби з корупцією. Така модель багатоцільового агентства з питань боротьби з корупцією забезпечує реалізацію багатьох функцій: розробка політики, аналітична діяльність, технічна допомога, взаємодія з громадянським суспільством, здійснення відкритого доступу до інформації, моніторинг [1].

Однак із моменту створення НАЗК ефективних результатів роботи громадянське суспільство не побачило, що спричинено недосконалістю роботи агентства, а також невикористанням усіх повноважень, які йому надані законодавством.

Стан дослідження. Сучасний вид реагування держави та суспільства на явище корупції, а саме запобігання їй у різних аспектах, осмислювали та досліджували такі науковці, як П. П. Андрушко, Л. П. Брич, Д. І. Йосифович, О. М. Костенко, М. І. Мельник, В. Л. Ортинський, О. В. Терещук, В. М. Трепак, М. І. Хавронюк та ін. Незважаючи на вказані дослідження, діяльність НАЗК як новоствореного органу лише фрагментарно досліджена у науковій літературі.

Метою статті є з'ясування сутності та змісту повноважень НАЗК у сфері запобігання корупції.

Виклад основних положень. Повноваження НАЗК у сфері запобігання корупції визначені ст. 11 ЗУ «Про запобігання корупції» [2]. Так, відповідно до п. 1 ч. 1 цієї статті, до повноважень агентства належить здійснення аналітичної роботи щодо стану запобігання та протидії корупції в Україні.

Проведення аналітичної роботи є важливою складовою роботи НАЗК щодо стану та ефективності запобігання корупції органами державної влади. Оцінка рівня корупції в Україні здійснюється на підставі «Методики стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні» [3]. Методика розроблена з метою створення уніфікованого інструментарію моніторингу ситуації у сфері протидії корупції в Україні, який дасть змогу фіксувати динаміку показників поширеності корупції та сприйняття населенням ефективності антикорупційної діяльності. Як безпосереднє завдання створення такого моніторингу передбачено Законом України «Про засади державної антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія)» [4]. Необхідність розробки та запровадження спеціального соціологічного інструментарію як головного елементу системи оцінювання рівня корупції обумовлена сучасними вимогами до механізмів розробки та реалізації державної антикорупційної політики, що містяться, зокрема, в Конвенції ООН проти корупції, де наголошується на обов'язковості для держави мати механізми моніторингу ситуації з корупцією й ефективності протидії корупції. Конкретизація цих положень міститься в рекомендаціях міжнародних моніторингових структур. Зокрема в межах Третього раунду Стамбульського плану дій з протидії корупції ОЕСР була визначена Рекомендація 1.3: «Проводити регулярні дослідження корупції з метою забезпечення аналітичної бази для моніторингу реалізації Антикорупційної стратегії та розробки її подальших понов-

лень». Такі дослідження повинні проводитися на державне замовлення з проведенням відкритого і справедливого конкурсного відбору виконавців.

Основою національної системи оцінювання рівня корупції має бути щорічне базове тематичне вибіркове опитування населення та представників бізнесу, яке доповнюється опитуванням за окремим інструментарієм також і експертів. За змістом і процедурою отримання даних такі опитування мають відповідати завданням оцінювання та встановленим критеріям якості інформаційного забезпечення, що використовуються при розробці та реалізації державної антикорупційної політики. Надалі має відбуватись аналітична інтеграція результатів опитування й об'єктивних даних (статистичні дані, кількісно-якісна інформація звітності відповідних органів).

Наступним повноваженням до компетенції НАЗК віднесено розробку Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання. Антикорупційна стратегія розробляється Національним агентством на основі аналізу ситуації щодо корупції, а також результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії. Після прийняття ВР України Антикорупційної стратегії НАЗК проводить моніторинг, координацію та оцінку ефективності виконання Антикорупційної стратегії за допомогою повноважень, передбачених ст. 12 ЗУ «Про запобігання корупції».

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 11 ЗУ «Про запобігання корупції», формування антикорупційної політики покладено на НАЗК, однак це не єдиний орган, який бере участь у її формуванні. Так, з метою забезпечення належної координації діяльності у сфері запобігання і протидії корупції, наприкінці 2014 року, утворено консультативно-дорадчий орган при Президентові України – Національну раду з питань антикорупційної політики, до завдань якої належать: 1) підготовка та подання Президентові України пропозицій щодо визначення, актуалізації та вдосконалення антикорупційної стратегії; 2) здійснення системного аналізу стану запобігання і протидії корупції в Україні, ефективності реалізації антикорупційної стратегії, заходів, що вживаються для запобігання і протидії корупції; 3) підготовка та надання Президентові України узгоджених пропозицій щодо поліпшення координації та взаємодії між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії корупції; 4) оцінка стану та сприяння реалізації рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР), інших провідних міжнародних організацій щодо запобігання і протидії корупції, підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у цій сфері; 5) сприяння

науково-методичному забезпеченню з питань запобігання і протидії корупції.

Окрім того, у формуванні та реалізації державної політики беруть участь такі інституції: Верховна Рада України – через схвалення та коригування антикорупційної стратегії, проведення щорічних парламентських слухань на тему антикорупційної політики, затвердження щорічної доповіді щодо стану справ з корупцією; Кабінет Міністрів України – через схвалення державної програми з реалізації антикорупційної стратегії, коригування її за результатами парламентських слухань щодо стану справ із корупцією, затвердження проекту національної доповіді про стан справ із корупцією.

НАЗК повинен координувати свою діяльність із указаними органами з метою розробки комплексної програми антикорупційної політики.

На НАЗК покладено підготовку проекту щорічної національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики, яку має затверджувати Верховна Рада України. Ця доповідь має містити узагальнений аналіз ситуації щодо корупції, що передбачає використання результатів опитувань населення чи окремих соціальних груп щодо корупції та протидії корупції, впливу здійснюваних заходів на рівень корупції. Оскільки така доповідь передбачає динамічне порівняння ситуації в різні роки, інформація, на якій вона ґрунтується, може бути релевантною та якісною лише за умов, що вона отримується за уніфікованою методологією, яка базується на законодавчих визначеннях форм та виявів корупції. Саме такий підхід має застосовуватися НАЗК при виконанні досліджень стану корупції в Україні, що передбачені п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону.

Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 11 ЗУ «Про запобігання корупції», здійснення моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб є одним з основних повноважень НАЗК.

Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05 серпня 2016 року № 158 затверджено Загальні правила етичної поведінки державних службовців, які визначають правила етичної поведінки державних службовців, зокрема запобігання корупційних виявів у їх діяльності. Крім того, на багатьох працівників юридичних професій поширюється дія Кодексів професійної етики, до яких зокрема можна віднести: Кодекс суддівської етики, затверджений з'їздом суддів України 24 жовтня 2002 р.; Кодекс професійної етики та

поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 року; Кодекс професійної етики нотаріусів України, затверджений Рішенням Конференції Української нотаріальної палати від 17.11.2007 р.; Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року, та ін.

Важливість дотримання етичних правил і необхідності перевірки їх дотримання НАЗК можна простежити на прикладі кваліфікаційних вимог до суддів. Так, відповідно до ч. 3 ст. 85 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», дані про поведінку судді й дотримання ним етичних норм заносяться у суддівське досьє. Зокрема суддівське досьє має містити дані щодо відповідності судді етичним й антикорупційним критеріям, а саме: а) відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, зокрема копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції; б) інші дані щодо відповідності судді вимогам законодавства у сфері запобігання корупції; в) дані стосовно відповідності поведінки судді правилам суддівської етики.

У розвиток положень ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» рішенням Ради суддів України № 57 від 05.06.2015 р. затверджено Положення про порядок ведення суддівського досьє. Відповідно до п. 2 цього Положення зміст суддівського досьє становлять: персональні дані судді, інформація та документи, пов'язані з кар'єрою судді; інформація про ефективність здійснення судочинства суддею; інформація про дисциплінарну відповідальність судді; дані про відповідність судді етичним й антикорупційним критеріям. До суддівського досьє також додаються належно завірені копії документів, які підтверджують таку інформацію.

З метою контролю дотримання етичних вимог передбачено обов'язок державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, а також юридичних осіб публічного права інформувати НАЗК про виявлені порушення вимог цього Закону.

Із метою реалізації повноваження, передбаченого п. 7 ч. 1 ст. 11 ЗУ «Про запобігання корупції», НАЗК розроблено «Методологію оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади» [5].

Згідно з цим документом, підготовка до проведення оцінки корупційних ризиків охоплює такі етапи:

– прийняття суб'єктом, уповноваженим на затвердження антикорупційної програми рішення про проведення оцінки корупційних ризиків;

– публікація рішення суб'єкта затвердження антикорупційної програми про проведення оцінки корупційних ризиків на офіційному веб-сайті органу влади;

– формування комісії (у разі проведення оцінки корупційних ризиків комісією);

– розробка робочого плану оцінки корупційних ризиків.

Важливим кроком у запобіганні корупції стало запровадження електронного декларування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Оскільки ведення Єдиного державного реєстру декларацій здійснює НАЗК, саме на нього й покладено контроль і перевірку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

НАЗК, згідно з пунктами 8^1–8^2 ЗУ «Про запобігання корупції», має повноваження на реалізацію контрольно-наглядових функцій щодо державного фінансування та звітності політичних партій. З метою контролю за фінансовою діяльністю політичних партій НАЗК має можливість отримувати дані про всі рахунки, які відкривають політичні партії для фінансування своєї діяльності. Так, відповідно до ч. 6 ст. 14 ЗУ «Про політичні партії», політична партія, а також місцева організація політичної партії, яка в установленому порядку набула статусу юридичної особи, зобов'язані відкрити рахунки в установах банків України, на які перераховуватимуться всі кошти у безготівковій формі, які набуватимуться політичною партією чи її місцевою організацією. Про відкриття та закриття таких рахунків відповідні установи банків України повідомляють Рахункову палату та НАЗК протягом трьох банківських днів у порядку, встановленому Національним банком України за погодженням із НАЗК. Політична партія щоквартально, не пізніше ніж на сороковий день після закінчення звітного кварталу, зобов'язана подати до НАЗК у паперовій формі (за підписом керівника політичної партії, засвідченим печаткою політичної партії), а також на електронному носії звіт політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за відповідний квартал, а також оприлюднює такий звіт на своєму офіційному веб-сайті (за наявності) у цей самий строк.

Аналіз Звіту складається з таких етапів:

1) перевірка своєчасності подання Звіту;

2) аналіз відповідності оформлення Звіту, включених до нього звітних даних вимогам законодавства;

3) аналіз повноти та достовірності відображеної у Звіті інформації;

4) встановлення наявності або відсутності порушень законодавства щодо фінансування політичних партій або передвиборної агітації.

Оформлення Звіту з грубим порушенням встановлених вимог засвідчує про недотримання вимог законодавства, зокрема Положення, та унеможливлює проведення Національним агентством аналізу Звіту.

Грубим порушенням встановлених вимог є:

– недотримання форми Звіту політичною партією та її місцевими організаціями при його підготовці;

– подання Звіту без підпису керівника (уповноваженої особи) та/або головного бухгалтера (особи, відповідальної за ведення бухгалтерського обліку) на останній сторінці Звіту та без засвідчення печаткою політичної партії, її місцевої організації;

– подання Звіту без відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру місцевих організацій політичної партії, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи;

– неподання Звіту в електронному вигляді;

– невідповідність Звіту в електронному вигляді Звіту в паперовому вигляді;

– неподання висновків щорічного внутрішнього та незалежного зовнішнього фінансових аудитів у випадках, передбачених Законом.

Встановлення наявності або відсутності фактів порушень законодавства щодо фінансування політичних партій здійснюється шляхом:

1) аналізу даних про рахунки політичної партії, її місцевих організацій, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, рахунку (рахунків) виборчого фонду політичної партії, її місцевих організацій, кандидата(ів) від політичної партії (місцевих організацій партії) на відповідних загальнодержавних або місцевих виборах (у разі проведення виборів), заразом щодо залишків грошових коштів на рахунках на кінець звітного періоду, додержання порядку повідомлення про відкриття/закриття таких рахунків в установах банків України, кількості рахунків тощо;

2) аналізу даних про внески на користь політичної партії, її місцевих організацій, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, до виборчого фонду політичної партії, її місцевих організацій чи кандидата(ів) від політичної партії (місцевих організацій партії) щодо додержання політичною партією та її місцевими організаціями вимог Закону;

3) виявлення фактів порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії;

4) аналізу законного та цільового використання політичною партією коштів державного бюджету на фінансування їх статутної діяльності за звітний період у разі отримання такого фінансування та відповідності даних Звіту інформації, отриманій від банківських установ, з інформаційних баз даних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інформації, що надходить та/або отримана Національним агентством від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування; аналізу відповідності даних Звіту інформації, отриманій від інших юридичних осіб публічного права, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, а також фізичних осіб в установленому законом порядку, яка може бути підтверджена;

5) виявлення фактів незаконного та нецільового використання коштів, виділених із державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, шляхом використання їх на фінансування участі у виборах народних депутатів України, виборах Президента України, місцевих виборах або на цілі, не пов'язані зі статутною діяльністю, а також фактів зарахування на окремий рахунок, відкритий для державного фінансування статутної діяльності політичних партій, інших коштів, ніж кошти державного бюджету, виділені на фінансування статутної діяльності партії.

Окрім зазначених повноважень щодо державного контролю, НАЗК виконує низку інших важливих функцій у сфері фінансування політичних партій. Відповідно до ч. 3 ст. 17-3 ЗУ «Про політичні партії в Україні» рішення про надання політичній партії державного фінансування її статутної діяльності або про відмову в наданні такого фінансування приймається НАЗК на підставі результатів останніх чергових або позачергових виборів народних депутатів України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі в п'ятиденний строк із дня офіційного оприлюднення результатів виборів народних депутатів України за умови подання керівником або іншою уповноваженою особою партії довідки установи банку України про відкриття окремого рахунку партії в національній валюті України. Політична партія має право подати до НАЗК заяву про відмову від державного фінансування її статутної діяльності.

НАЗК приймає рішення про ненадання політичній партії державного фінансування її статутної діяльності у разі відсутності в політичної партії права на отримання державного фінансування

її статутної діяльності, а також за наявності обставин, передбачених ст. 17-8 ЗУ «Про політичні партії».

Рішення НАЗК про відмову в наданні політичній партії державного фінансування має містити обґрунтування та перелік підстав для відмови і може бути оскаржене партією до суду в порядку та строки, встановлені КАС України.

До компетенції НАЗК віднесено ведення двох основоположних антикорупційних реєстрів:

– Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

– Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Ведення першого реєстру здійснюється відповідно до «Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», затвердженого Рішенням НАЗК № 3 від 10 червня 2016 року.

Щодо другого реєстру, то НАЗК здійснює заходи щодо початку ведення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, а станом на сьогодні функціонує Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, держателем якого є Міністерство юстиції України. Оскільки адміністратором цього реєстру є державне підприємство «Національні інформаційні системи», то НАЗК може звернутися до нього з клопотанням про розгортання на основі наявного реєстру Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та передачі його для ведення від Міністерства юстиції НАЗК. До цього реєстру мають вноситися відомості про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення.

З метою вироблення й уніфікації єдиної державної антикорупційної політики до повноважень НАЗК віднесено розробку типової антикорупційної програми юридичної особи, на підставі якої юридичні особи, визначені у ч. 2 ст. 62 Закону, затверджують свої антикорупційні програми. Типова антикорупційна програма затверджена Рішенням НАЗК № 75 від 02 березня 2017 р. Запровадження антикорупційних програм юридичними особами на основі Типової антикорупційної програми дасть змогу впровадити систему комплаєнс-контролю за до-

триманням їх працівниками нормативно-правових актів, внутрішніх процедур і правил у сфері антикорупційної діяльності.

Ефективне впровадження антикорупційних програм юридичних осіб забезпечить прозорість їх діяльності, справедливе та неупереджене виконання працівниками й керівництвом юридичних осіб своїх функціональних обов'язків, що не лише дозволить зекономити державні кошти та моніторити їх використання юридичною особою, а й стане поштовхом до розвитку економіки держави, оскільки позитивно вплине на рівень конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості бізнес-середовища України.

Пункт 14 ч. 1 ст. 11 ЗУ «Про запобігання корупції» закріплює за НАЗК обов'язок проводити підготовку, перепідготовку й підвищення кваліфікації з питань, пов'язаних із запобіганням корупції, працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадових осіб місцевого самоврядування. Ця норма поширюється тільки на категорії осіб, які є працівниками державних органів та органів місцевого самоврядування, але водночас не є державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування. Така норма містить недоліки законодавчої техніки, зокрема встановлюючи обов'язок здійснювати підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, і заразом виключаючи цих осіб із суб'єктів підготовки. З огляду на це, НАЗК не повинно забезпечувати підготовку посадових осіб місцевого самоврядування.

До працівників державних органів та органів місцевого самоврядування, які за такої умови не є державними службовцями, можна віднести працівників:

– які виконують функції з обслуговування;

– Управління адміністративних будинків Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України, Управління адміністративними будинками Державного управління справами, Управління адміністративними будинками Управління справами Апарату Верховної Ради України.

Наприклад, такими працівниками можуть бути: фахівець зі зв'язків із громадськістю та пресою, консультант, документознавець, завідувач архіву та ін.

Окрім того, потрібно враховувати, що дія ЗУ «Про державну службу» не поширюється на низку осіб, передбачених у ньому в ч. 3 ст. 3. З огляду на це, саме для таких осіб НАЗК може організовувати підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації з питань, пов'язаних із запобіганням корупції.

НАЗК систематично має проводитися роз'яснювальна та методична робота щодо проблемних питань застосування актів законодав-

ства стосовно етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб. Зокрема НАЗК розроблено низку методичних рекомендацій щодо застосування норм антикорупційного законодавства (наприклад, Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, затверджені Рішенням НАЗК № 2 від 14 липня 2016 року; Методичні рекомендації щодо передачі в управління підприємств та/або корпоративних прав з метою запобігання конфлікту інтересів затверджені Рішенням НАЗК № 10 від 11 серпня 2016 року) та видано роз'яснення застосування таких норм (наприклад, Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно наявності конфлікту інтересів при зверненні особи до суду по захист своїх прав у частині відновлення виплати пенсії, її перерахунку, затверджені Рішенням НАЗК № 40 від 02 лютого 2017 року).

Низка повноважень НАЗК спрямовані на співпрацю з громадськістю, водночас ці повноваження спрямовані й назовні – інформування громадськості про здійснювані заходи щодо запобігання корупції та реалізація заходів, спрямованих на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції, і всередині, зокрема залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики.

НАЗК взаємодіє з інститутами й організаціями громадянського суспільства, зокрема шляхом: залучення до заходів із розробки, реалізації та моніторингу виконання антикорупційної стратегії та державної програми з її реалізації; стимулювання повідомлень про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів, інформування про вжиті Національним агентством заходи за результатами розгляду повідомлень; залучення до проведення громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, моніторингу законодавства на наявність в ньому корупціогенних норм; замовлення проведення досліджень, зокрема наукових, соціологічних тощо, з питань запобігання корупції; інформування з питань запобігання корупції, роз'яснення положень антикорупційного законодавства; забезпечення здійснення громадського контролю за виконанням законів у сфері запобігання корупції відповідно до законодавства.

З метою здійснення громадського контролю за діяльністю НАЗК і впливу на його рішення діє Громадська рада при НАЗК.

Не будучи суб'єктом міжнародного співробітництва, водночас НАЗК має повноваження, спрямовані на співпрацю та обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав і міжнародними організаціями. В межах своєї компетенції НАЗК може укладати меморандуми та протоколи про співпрацю з іноземними антикорупційними органами та міжнародними організаціями. Наприклад, 07.06.2016 р. підписано Протокол про порозуміння та співпрацю між НАЗК та Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES), 18.10.2016 р. Протокол про наміри між НАЗК і Центром зі зниження ризиків корупції в оборонному секторі (CIDS).

Висновки. Чинне законодавство наділяє НАЗК достатніми повноваженнями щодо реалізації покладених на нього функцій, однак виконання завдань агентства повною мірою буде можливим лише за умови відсутності політичного впливу на процес відбору членів НАЗК і в ході реалізації ними своїх повноважень. Ефективність реалізації повноважень НАЗК буде забезпечена при їх комплексному використанні й усвідомленні кожним членом НАЗК, що надані їм повноваження можуть тягнути суттєві обмеження прав громадян, а отже повинні реалізовуватися виважено та на підставі всебічного аналізу виявлених порушень.

---

1. Волик В. С. Нормативно-правові засади компетенцій Національного агентства з питань запобігання корупції. *Демократичне врядування*. 2016. Вип. 16–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2016_16-17_8

2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (із змінами і доповненнями станом на 13.07.2017). *Офіційний вісник України.* 2014. № 87. Ст. 2474.

3. Методика стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, схвалена Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 12 від 12 січня 2017 року. URL: ftp://91.142.175.4/nazk_files/9A_21.12.2016.pdf

4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VIII (із змінами і доповненнями станом на 1.09.2016). *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2047.

5. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затверджена рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 126 від 02 грудня 2016 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16

Sozansky T. I., Lutsyk V. V. Authority of the National agency for the prevention of corruption

The powers of the National Agency for the Prevention of Corruption (NAPC) in the context of the current anti-corruption legislation are analyzed. The necessity of explanatory and methodical work on problematic issues of application of legislation on ethical issues, prevention and settlement of conflicts of interest in the activities of persons authorized to perform state or local government functions by the National Agency for the Prevention of Corruption was proved. The foundation of the national system for assessing the level of corruption should be the annual basic thematic sample survey of the people and business representatives, complemented by experts' surveys on a separate toolbox. The categories of subjects with which the NAPC is to carry out training, retraining and advanced training on issues related to the prevention of corruption are defined.

It was concluded that an important step in preventing corruption was the introduction of electronic declaration of persons authorized to perform functions of the state or local self-government. Since the NAPC carries out the maintenance of the Unified State Register of Declarations, it is this body that controls and verifies the declarations of persons authorized to perform functions of the state or local self-government. It is substantiated that effective implementation of anti-corruption programs of legal entities will ensure transparency of their activities, fair and impartial performance of employees and management of legal entities of their functional duties, which will not only save state funds but also monitor their use by a legal entity.

It is argued that NAPC should systematically conduct explanatory and methodical work on problematic issues of application of legislation on ethical issues, prevention and settlement of conflicts of interest in the activities of persons authorized to perform functions of the state or local self-government. It is concluded that the current legislation gives the NAPC sufficient capacity for the implementation of its functions, but the agency's tasks will be fully realized only if there is no political influence on the process of selecting the members of the NAPC and in the exercise of their powers.

Key words: *corruption, National Agency for the Prevention of Corruption (NAPC), NSPC authority, electronic declarations.*

Стаття надійшла 22 лютого 2018 р.